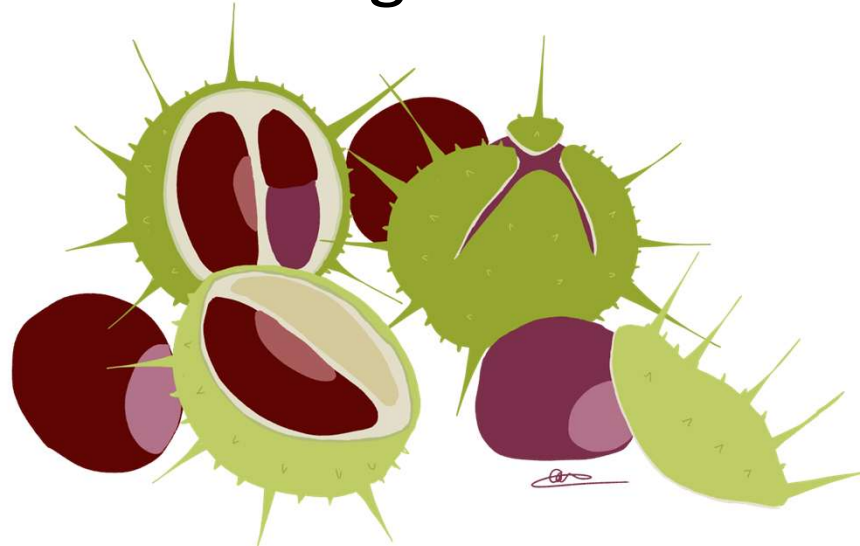

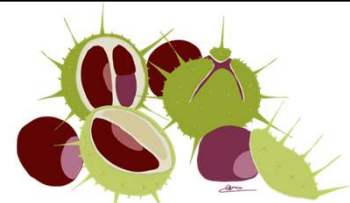
Lichamelijkheid- college 8

Petra Bolhuis
www.maieutiek.nl
 2025

1

lichamelijkheid en materialisme optie-1: losgezongen individu

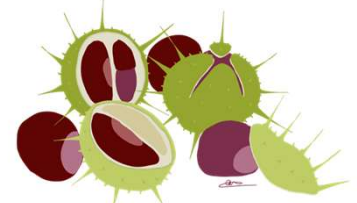
Slatman legt op blz 171 uit dat het materialisme, dat opkomt aan het eind van de 19de en het begin van de 20ste eeuw, nog steeds vasthoudt aan een losgezongen individu.

Dat is goed merkbaar aan de problemen die deze denkers hebben met de geestelijke uitwisseling tussen mensen die in een krampachtig materieel model wordt gepast door te spreken van 'besmetting' met ideeën.

Wanneer het **autonome individu** de basis is moet het **samen** worden verklaard, dat zagen we in contractfilosofie en nu dus ook in veel neurofilosofie.

2

lichamelijkheid en materialisme optie 2: relatie

Slatman beschrijft haar idee van nieuwe lichamelijkeid als onderdeel van het nieuw materialisme. Dat heeft als kenmerk dat alles begint vanuit de relatie. Dan kan er door processen van individuatie een als individueel te onderscheiden lichaam ontstaan ingebed in dat 'samen'. Dat is een proces dat herkenbaar en veelvuldig onderzocht is in de natuur:

Schimmels en het 'woodwide web'.

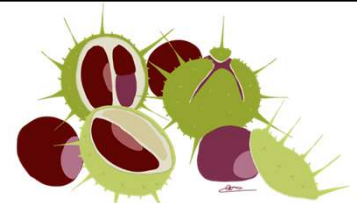
Baby's beginnen symbiotisch en worden zelfstandiger, waarbij het doorknippen van de navelstreng een groot moment is, maar er ontstaat dan géén losgezongen individu. Zonder zorg wordt het kind niet volwassen.

Maieutiek_ lichamelijkeid 2025-vj

3

3

Paradigma veranderingen

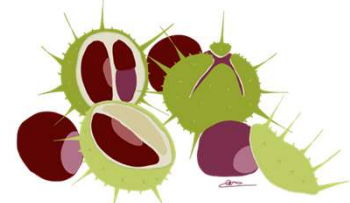
- Kwantumfysica en relativiteitstheorie hebben de vastheid van een voorspelbare meetbare materie op de helling gezet.
- De vraag 'wat is bewustzijn?' is (nog) niet beantwoord.
- Probabiliteit en samenhang, interactie en toeval vervangen het mechanische oorzaak=gevolg model.
- Het autonoom subject met een res extensa lichaam en een denken res cogitans verdwijnt uit zicht.

Maieutiek_ lichamelijkeid 2025-vj

4

4

Credo van nieuw materialisme (Bennett blz 122)

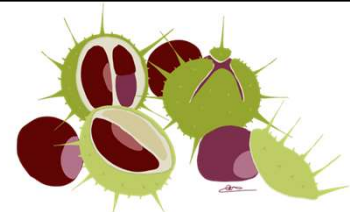
‘Er is een eenheid van materie en energie en dat draagt alle zichtbare en onzichtbare dingen. Er zijn heterogeniteiten die dingen doen. Dat doen wordt niet beperkt tot menselijke subjecten. Subjecten zijn onderdeel van de voortdurende interactie van dingen. Een mate van antropomorfisering kan helpen om nieuwe concepten te laten ontstaan. We moeten loskomen van het idee dat alles gebeurt door de macht van kiezende mensen.’

Maieutiek_ lichamelijkeid 2025-vj

5

5

Menselijk lichaam als assemblage

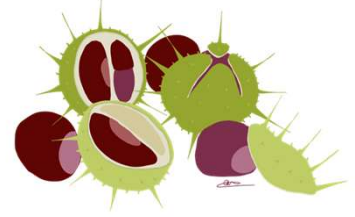
- DNA, darmflora, mineralen, spieren, vet,...
- Consumeren is tot je nemen; broodje kaas, opvoeding, colleges...
- Tegenstrijdige krachten kun je waarnemen, soms doet je lichaam dingen die niet goed zijn voor het geheel,
- Grenzen van je lichaam naar buiten toe zijn poreus.
(Bril)

Vibrant matter_Maieutiek zomer 2021

6

6

Vormen van nieuw materialisme 170-175

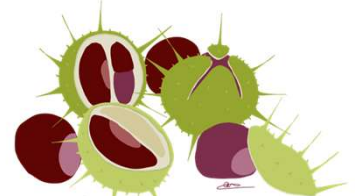
- Spinoza, die monistisch denkt, offert de vrije wil op.
- Deleuze en Guattari bouwen voort op Spinoza, maar hebben daar een orgaanloos lichaam voor nodig. Het *wordende* is een golf van verlangen in plaats van een lichaam-geest dualiteit.(172)
- Nancy gebruikt een deel van Descartes denken om eenheid te kunnen denken van delen die niet samenvallen. In het 'met zijn' is er eenheid zonder samenvallen. De relatie van 'niet onverschilligheid' is een situatie waarin dingen elkaar raken. De res extensa is nu een voelende en dus open eenheid. De eenheid hangt nu af van het voelen (179) en niet van het afgescheiden zijn.

Maieutiek_ lichamelijkeid 2025-vj

7

7

Assemblages (Deleuze, Guattari)

Assemblages zijn ad hoc groeperingen van diverse elementen van levendige materie van allerlei soorten. Het blijft bijeen ook al zijn er tegenstrijdige bewegingen binnen de groepering (zwerm). Maar het bijeen is wel tijdelijk.

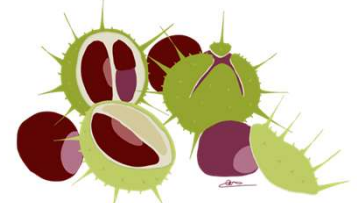
Alle onderdelen vinden na enige tijd weer een plek in nieuwe assemblages. Alles is altijd en wat is, is deel van één of meerdere assemblages.

Vibrant matter_Maieutiek zomer 2021

8

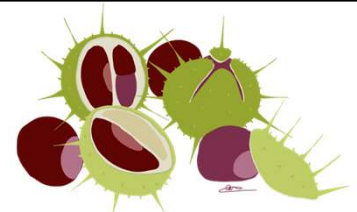
8

Corpus (Nancy)

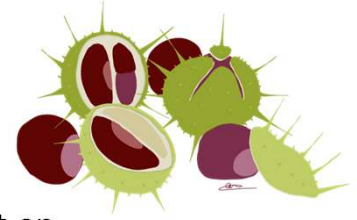
- Een assemblage is geen 'ik' schrijft Slatman. (180)
- Nancy gebruikt 'corpus' om aan te geven dat elk corpus steeds weer wordt samengesteld door het voelen. Hier geen orgaan-loos lichaam maar juist veel organen, die het geheel niet ordenen maar desintegreren.

Corpus, Leib en Körper

- Leib en Körper spelen een rol in dat begrip 'corps'.
- Misfit en fit zijn ervaarbaar in dat voelende corpus.
- Corpus gaat dus over de relatie. Een lichaam voelt zich geen fit of misfit als er geen ander, of iets anders, aanwezig is.
- Het standaard begrip is vaak dat het lichaam of de omgang van een lichaam wordt aangepast aan de omgeving, maar corpus en andere vormen van relationeel denken zijn in staat om te zoeken naar een 'ik kan, maar ook naar wel of niet uitnodigend en stimulerend zijn van omgevingen en andere mensen.

Verantwoordelijkheid

- Wat van belang kan zijn is de vraag of en waar macht en verantwoordelijkheid blijven in het nu ontstane beeld van een spel van relaties en interacties. Niet iedereen is even capabel ('ik kan').
- Veel hedendaagse discussies gaan over wie zich aan wie aan moet of kan passen. Slatman benadrukt en kritiseert de aanpassing die de omgeving vaak oplegt aan de misfit.
De macht en de verantwoordelijkheid van ieder corpus voor het geheel van de relaties of assemblages waarbinnen het zich begeeft speelt echter ook een rol. (Bennett)